

MISSZIÓI LAPOK.

(KÜLMISSZIÓ.)

Evangélikus egyházi, bel- és külmissziói havi folyóirat.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Scholtz Ödön, evangélikus lelkész,

Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 5 korona.

Egyes szám ára 50 fillér.

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

Minden tiszta a tisztáknak; de a megfertőztetetteknek és hitetleneknek semmi sem tiszta; hanem megfertőztetett azoknak mind elméjük, mind lelkiismeretök. Vallják, hogy Istent ismerik, de cselekedeteikkel tagadják, mivel-hogy utálatosak és engedetlenek és minden jó cselekedetre méltatlanok. (Tit, 1, 15—16.)

Hamis prófétákról beszél az apostol, kik zsidó mesékkel nyugtalanítják a lelkiismeretökben gyenge keresztyéneket, kik a mózesi tisztasági törvényeket ezekre is kötelezővé akarják tenni, azokat a törvényeket, melyek csak külsőségekre vonatkoznak, azokra az emberekre, kik egész figyelmüket a belsőre hivatvák fordítani. Az apostolok korabeli zsidóság megelégedett a törvény külső betöltésével; de már Jézus is kiméletlenül ostromozta a holt betűhöz való tapadást. Pál apostol pedig, ki legmélyebben hatolt bele Krisztus tanításának szellemébe s megterése előtt eléggé meggyőződhetett a farizeusi bölcsesség hiába-valóságáról, e tekintetben is hű tanítványa menyei mesterének.

Minden tiszta a tisztáknak. Így foglalja össze Pál a hamis proféták tanítására való ellenvetését. Az Isten nem teremtett semmi tisztátalanit. Ami rajtunk kívül van, legyen az akármilyen, magában véve annak semmiféle tisztátalanító hatása nincs; mert az egész mindenség az Istentől és a Jézus Krisztus által van. Fő az, hogy maga az ember milyen. A tisztaságnak tulajdonképeni helye a szív (Act. 15, 9.) Ha ez tiszta, az embert nem tisztátalanítja, amit lát, amivel érintkezik, amit eszik. A tiszta szívűeknek nem kell külömbiséget tenni az ételek, avagy az egyes napok között. De ha valaki meggyőződésből vagy

másokra való tekintetből különbséget tesz köztük, ám tegye. de ne felejtse el soha, hogy aki ügyel a napra, az Urért ügyel és aki nem ügyel a napra, az Urért nem ügyel, aki eszik, az Urért eszik s aki nem eszik, az Urért nem eszik; mert közülünk senkisésem él önmagának és senkisésem hal önmagának (Róm. 14, 5—7.)

Tisztaságra tehát csak a szívnek tisztulása által jutunk. Tisztának nem születik senki, csak a bűn ellen folytatott erős és kitartó küzdelem útján lehet az ember azzá. A menyek országát az erőszakoskodók ragadják el — hit által! Azért hozza az apostol összeköttetésbe a tisztaságot a hittel: *a megfertőztetteknek és hitetleneknek semmi sem tiszta*. Ezek mindent, ami a világon van, megszenteltelenítenek s bűn forrásává tesznek. Minden külső dolog arra való, hogy a bűnös kívánságot keltse fel bennük. Mert *megfertőztetett azoknak mind elméjük, mind lelkiismeretük*. Az egész ember megromlott. A dolgokat nem ismerik fel igaz mivoltukban, a jóra nem határozhatják el magokat, lelkiismeretük is elhalványult, erkölcsi ítélőképességük is elveszett. Beszédök is szentségtelen és üres. Hamis nevű ismerettel kérkednek, melytől pedig Pál apostol óva óv (I. Tim. 6, 20.) *Vallják, hogy Istent ismerik*. De eme vallomások nem hasznukra, hanem inkább kárjukra van. Ha az Istenről nem tudnának semmit, ez a tudatlanság mentségökre szolgálna. De mivel ismerik s állítják, hogy Istenről s az ő működéséről bizonyosságot szereztek, vallomásukkal önmagokat ítélik el, mert cselekedeteik nem felelnek meg az Isten helyes ismeretének. Cselekedeteik mutatják meg épen, hogy ők az Istent nem ismerik helyesen s ha azt mégis vallják, hazugok. Azért utálatosak ezek az álpróféták, mert az Isten semmitem utál jobban, mint a hazugságot. Különösen ha még az engedetlenség is párosul vele s a tévtanítók képzelt ismeretök mellett makacsul megmaradnak. Az ilyenek azután *minden jó cselekedetre méltatlanok, képtelenek* s ha az Isten majd cselekedeteiket megítéli, nem állhatnak meg előtte s elvettetik, hogy a többieket is meg ne rontsák.

Különösen két mozzanatot kell itt kiemelnünk, hogy a lelkipásztor eszébe vegye. Ne kösse az emberek lelkiismeretét oly parancsolatok teljesítéséhez, melyek a keresztyén szabadsággal ellenkeznek, viszont ne hirdessen semmi cselekedetet közömbös-

nek, melyet az ember mint szabad akarattal felruházott lény követ el. Azon apostoli igével, hogy a tisztának minden tiszta, már igen sok visszaélés történt s rendszeren olyanok részéről, kik erkölcsileg épen nem mondhatók tisztáknak. Ezek nem tudják, hogy a magokban véve erkölcsileg közömbös dolgok azonnal elveszítik közömbös voltukat, mihelyt az emberrel, mint erkölcsi lényel hozatnak összeköttetésbe. A tisztának minden tiszta, a tisztátalannak minden tisztátalan.

S. J.

Jegyzőkönyv

a magyarországi ág. h. evang. misszióegyesület 1909. február hó 2-án
Pozsonyban tartott

alakuló közgyűléséről.

A magyarországi ágost. hitv. evang. misszióegyesület alakuló közgyűlésére Pozsonyban, 1909. február hó 2-án délelőtt 11 órakor a pozsonyi ág. hitv. evang. gyülekezet könyvtártermében megjelentek az egyesület tagjai közül: Beyer Theophil (lk. Kőszeg), Bieringer Pál (Pozsony), Blaser Mihály Gottlieb (Pozsony), Bohus Károly (lk., orszgy. képvis. Franzfeld), Böhm Frigyes (Pozsony), Böhm Rikárd (lk. Gálos), Böllner Mátyás (Pozsony), Broschkó Gusztáv Adolf (lk. Budapest), Dax Kristóf (Pozsony), lic. dr. Daxer György (főgimn. vallástanár Békéscsaba), Dex Mihály (Pozsony), dr. Dobrovits Mátyás (kir. tan., egyhk. felügy. Pozsony), Frühwirth Sámuel (el. isk. igazg. Pozsony), Gindl Márton (lk. Szomolnok), Hüttinger Károly (Pozsony), Keller Jakab (evangelista, Ujbanovec), Koresek Zsigmond (ifj. Pozsony), Kotsch Mihály (lk. Pusztavám), Kovács Sándor (theol. akad. tanár, Pozsony), Kowarik Károly (Pozsony), Kowarik Mihály (diakónus, Pozsony), Kowarik Pál (Pozsony), dr. Lederer József (Pozsony), Löw Fülöp (lk. Loesmánd), Morgenthaler Ferenc (lk. Ujpázua), Morhács Márton (lk. Budapest), Müllner Mihály (Pozsony), Nitschinger Pál (tanító, Pozsony), Perlaky István (Pozsony), Pfann Mihály (Pozsony), Poltz Pál (Pozsony), Porubszky Gizella (Pozsony), Porubszky Hermin (Pozsony), Posch Dániel (Pozsony), Pröhle Henrik (lk. Pozsony), Pröhle Károly (theol. akad. tanár, Sopron), lic. theol. Schmidt Károly Jenő, (lk. Pozsony), Scholtz Ödön (lk. Ágfalva), Schwappach Ágost (Pozsony), Singer Sámuel (Pozsony), Skrovina Otto (lk. Turóczszentmárton, a turócezi egyházmegye kiküldött képviselője), Steltzer Endre (városi tanácsos, Pozsony), dr. Steltzer Mátyás (orvos Magyaróvár), Szalay Mihály (lk. Bokod), id. Takács János (Pozsony), Tichy Gusztáv (Pozsony), dr. Walser Gyula (lk. Igló), id. Weisz Ádám (Pozsony), Zimmermann János (lk. Nemetjárfalu), Zoch Sámuel (lk. Modor), dr. Zsilinszky Mihály (v. b. t. t., bányai egyházkerületi felügyelő, Budapest);

Weishaupt Márton missziói felügyelő, mint a Lipesei Misszió kiküldötte;

Vidovszky Kálmán theol. akad. hallgató, mint a pozsonyi Theologusok Otthonának kiküldötte.

1. A szép számmal megjelenteket először dr. *Dobrovits* Mátyás pozsonyi egyházközségi felügyelő üdvözölte a pozsonyi gyülekezet, majd lic. *Schmidt* Károly Jenő lelkész a pozsonyi lelkészi kar nevében, mindketten egybehangzólag utalván arra a magasztos feladatra mely a megalakulóban levő magyar evangélikus missziói egyesületre vár s már előre is biztosítván azt a pozsonyi gyülekezet testvéries támogatásáról.

2. Ezután *Scholtz* Ödön ágfalvi lelkész, a Missziói Lapok szerkesztője, buzgó imádságban kéri Istennek áldását az alakulófélben levő egyesületre, majd előterjeszti a „Magyarhoni ág. h. evang. Missziói Egyesület“ alapszabályait, a melyeket a magyarországi ágost. hitv. evang. egyház 1908. évi egyetemes közgyűlése a 132. jkvi pont alatt hozott határozatával jóváhagyott s amelyek a jóváhagyási záradékkal ellátva három eredeti példányban állítottak ki; jelenti továbbá, hogy eddig az ország különböző vidékeiről 65 rendes és egy alapító, a pozsonyi gyülekezet kebeléből eddig 67 rendes és 108 pártoló tag, összesen tehát 132 rendes, 108 pártoló és 1 alapító tag (dr. *Zsilinszky* Mihály) jelentkezett; egyszersmind felhívja a közgyűlést a jóváhagyott alapszabályok értelmében való megalakulásra és az egyesület megalakulásának kimondására.

3. A megalakulás céljából lic. *Schmidt* Károly Jenő az egybegyűltek egyhangu helyeslése mellett azt indítványozza, hogy egyházi elnökké *Scholtz* Ödön választassék, a ki hazai ág. h. evang. egyházunkban legtöbbet buzgólkodott és fáradozott a missziói ügy érdekében s e célból már 12 év óta ad ki sokszor nagy anyagi áldozatokkal egy missziói folyóiratot („Missziói Lapok“, előbb: „Külmisszió“) s a kit első sorban illet az érdem azért is, hogy végre a magyarhoni ág. h. evang. Missziói Egyesület megalakulhat.

Az alakuló közgyűlésre egybegyűltek lelkes közfelkiáltással választják meg egyházi elnökké: *Scholtz* Ödön ágfalvi lelkészt, a Missziói Lapok szerkesztőjét, a ki mélyen meghatva mond köszönetet a közgyűlésnek a feléje fordult egyhangu bizalomért s elfoglalja az egyházi elnöki széket.

Ezután ugyancsak közfelkiáltással megválasztja a közgyűlés az alapszabályok 10. §-a értelmében: világi elnökké: *Steltzer* Endre, pozsonyvárosi tanácsost; jegyzővé: *Pröhle* Károly, soproni theol. akad. tanárt; pénztárossá: *Broschkó* Gusztáv Adolf, ellenőrré: *Morhács* Márton, budapesti lelkészeket; megválasztja továbbá az egyesület állandó választmányának, a „missziótanácsnak“ tagjaivá a következő 16 rendes tagot: *Beyer* Theophil, *Bohus* Károly, lic. dr. *Daxer* György, dr. *Dobrovits* Mátyás, *Janoska* György (liptószentmiklósi lk.), *Jánossy* Lajos (komáromi esperes-lelkész), *Kovács* Sándor, *Löv* Fülöp, *Mesterházy* Sándor (nemespátrói lk.), *Pröhle* Henrik, *Rédei* Károly (pusztaföldvári lk.), lic. *Schmidt* Károly Jenő, *Skrovina* Ottó, *Steinacker* Róland (svedleri lk.), *Stráner* Vilmos (soproni theol. akad. tanár), dr. *Walser* Gyula.

Végül az elnökség előterjesztésére a misszióiegyesület védőivé egyhangu lelkesedéssel megválasztja a közgyűlés dr. *Zsilinszky* Mihály v. b. t. t., egy-

házköri felügyelőt, D. Baltik Frigyes és Gyurátz Ferenc püspököket és Stettner Gyula esperest, mint egyházi közéletünk ama kitünőségeit, a kik a misszió ügye iránti komoly érdeklődésükről és buzgóságukról ismeretesek s a kiktől várható, hogy egyesületünket mindenkor jóindulatu támogatásukban s védelmükben fogják részesíteni.

Ezzel az elnökség a magyarországi ág. hitv. evang. missziói egyesületet az alapszabályok értelmében véglegesen megalakultnak jelenti ki s egyszersem felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére a missziótanács Pozsonyban lakó tagjait, u. m. dr. Dobrovits Mátyás, Kovács Sándor, Pröhle Henrik és lic. Schmidt Károly Jenő tagtársakat.

4. Dr. Zsilinszky Mihály, a kinek a közgyűlésen való megjelenése általános és őszinte örömet keltett, meleg szavakkal üdvözli az immár megalakult magyarországi ág. h. evang. misszióegyesületet, kész örömmel fogadja el a neki felajánlott védői tisztet s az egyesületet őszinte jóindulatáról biztosítja, egyszersem azt indítványozza, hogy a közgyűlés szavazzon köszönetet az elnökségnek és különösen Scholtz Ödön egyházi elnöknek, a kinek éveken át kitartó buzgósága és fáradozása tette lehetővé a missziói egyesület megalakulását.

A közgyűlés lelkes közfelkiáltással járul hozzá az indítványhoz s egyszersem dr. Zsilinszky Mihály ő Nagyméltóságának is hálás köszönetet szavaz az egyesület és a misszió ügye iránt tanusított buzgó érdeklődéseért és áldozatkész jóindulatáért.

5. Scholtz Ödön egyh. elnök jelenti, hogy egyesületünket megalakulása alkalmával írásban is számosan üdvözölték, többnyire egyszersem sajnálkozásuknak adva kifejezést azért, hogy az alakuló közgyűlésen személyesen nem vehettek részt; így: D. Baltik Frigyes, Gyurátz Ferenc és Zelenka Pál püspökök; dr. Eördögh Árpád szegedi kir. ügyész a „Magyar Evangeliumi Keresztyén Missziói Szövetség“ nevében; továbbá: Stettner Gyula és Jánossy Lajos esperesek, Hodzsa János (Szucsány) és Krupec István (Hontudvarnok) alesperesek; Breyer Jakab (Fertőmeggyes), Bobál Samu (Egyházmarót), Famler Gusztáv Adolf (Torzsa, táviratban), Hildebrand Keresztély (Petőfalva), Jánoska György, Kasper József (Ruszt), Wallrabenstein Jakab (Ujbanovce), Ziermann Lajos (Pinkafő) lelkészek és Rimár Jenő, lelkészjelölt Erlangenből.

A közgyűlés mindezen üdvözléseket és áldáskívánatokat hálás köszönettel veszi tudomásul; őszinte részvétének ad kifejezést D. Baltik Frigyes püspök ur ő méltósága iránt, akit vejének, Scholtz Gyula szarvasi lelkésznek hirtelen halála akadályozott az eljövételben; különös rokonszenvel fogadja dr. Eördögh Árpád szegedi ügyésznek, a „Magyar Evangeliumi Keresztyén Missziói Szövetség“ elnökének igazi keresztyén érülettől áthatott üdvözlését s azt hasonló testvéries tudattal viszonozza.

6. Dr. Dobrovits Mátyás pozsonyi egyházközségi felügyelő jelenti, hogy özv. Moisl Györgyné szül. Zechmeister Friderika egyháztag még 1903-ban 400 koronás alapítványt tett, melynek jövedelme az alapító végrendekezése értelmében a „Lipcei Misszió“ céljaira fordítandó; ezt az alapítványt most

az egyházközség felügyelője átadja mint jogos tulajdonosnak: a magyarországi ág. h. evang. missziói egyesületnek.

A közgyűlés a nemeslelkű alapító iránt érzett hálás kegyelettel fogadja ezt az örvendetes bejelentést első missziói alapítványunkról, melyet további kezelés és alapítványszerű elhelyezés céljából Broschkó Gusztáv Adolf egyesületi pénztárosnak ad át. Egyszersmind meleg köszönetet szavaz a pozsonyi egyházközségnek az alapítvány szives átengedéseért.

7. A Moisl-féle alapítvány után még a következő missziói adományokat jelentik be a közgyűlésnek:

a) Lic. Schmidt Károly Jenő lelkész az egyesület pozsonyi tagjaitól befolyt díjakkal együtt átadja „Friedensbote“ című lapjának 1908. évi gyűjtését 200 korona összegben;

b) Löw Fülöp locsmándi lelkész általános élénk érdeklődést keltve tesz le a közgyűlés asztalára egy ércpénzzel telt zacskót, mely gyülekezetének missziói gyűjteményeit — „in natura“ — tartalmazza, és pedig:

1. A templomi missziói perselybe befolyt	60—	K-t
2. A vizkereszt ünnepi offertóriumot	14·56	„
3. A „ „ gyermekistentisztelet offertoriumát	2·38	„
4. A gyermekertben kitett missziói perselybe	7.—	„

Összesen . . 83·94 K-t;

c) Scholtz Ödön ágfalvi lelkész bejelenti, hogy a „Missziói Lapok“ 1908. évi gyűjtésének eredményét 355·96 K összegben már beküldötte a Lipesei Misszió pénztárába, de már a január havi gyűjtés is közel 100 K-t tesz ki, mely összeg szintén az egyesület pénztárába fog befolyjni.

d) Zoch Sámuel modori lelkész hasonlóképen jelenti, hogy Straz na Sione c. lapjában 142·97 K-t gyűjtött a misszió céljaira.

A közgyűlés mindezeket a missziói adományokat hálás köszönettel fogadja s azon reményének ad kifejezést, hogy nemcsak a missziói ügynek eddigi barátai fognak a jövőben is hasonló buzgó tevékenységet kifejteni, hanem hogy példájuk mind számosabb követőkre is fog találni. A pozsonyi és a locsmándi gyülekezetek példája világosan bizonyítja azt is, hogy a kül- és belmissziói munkásság nem hogy egymást hátráltatná, sőt inkább az egyik a másikat elősegíti és kiegészíti, amennyiben mindegyik a keresztyén szeretetnek ugyanazon meleg forrásából fakad és táplálkozik.

Az adományösszegeket a közgyűlés az egyesület pénztárába utalja.

8. Arra a kérdésre térve át, hogy egyesületünk a jövőben mely téren és minő irányban működjék, a közgyűlés általános, irányító elvként az egyesület alapszabályainak 2. és 3. §-ait ismeri el, melyek szerint „az egyesület mindaddig, amíg önálló missziómező megműveléséhez foghat, valamely már létező ágost. hitv. ev. (luth.) misszióegyesülettel lép összeköttetésbe, az ezen egyesület kötelékébe lépő magyarhoni ág. h. evang. missziói növendékek kiképzetéséről gondoskodik s főképen azon misszióállomások fenntartására törekszik, melyeken idővel ezen magyarországi ágost. hitv. evang. hittérítők működnek.

Scholtz Ödön utalva a hitvallási alapnak ama teljes közösségére, mely magyarhoni ág. h. evang. egyházunk és a „Lipcei Egyetemes Evang. Luth. Misszióegyesület“ között fennáll, továbbá arra, hogy a magyarországi ág. h. ev. misszióbarátok és az egyes egyházkerületek legnagyobbbrészt már eddig is ezzel a misszióegyesülettel léptek összeköttetésbe, amely összeköttetésnek fenntartása és bensőbbé tétele céljából nevezett világmisszióegyesület nt. *Weishaupt Márton* missziói felügyelő személyében képviselőt is küldött alakuló közgyűlésünkre; végül arra, hogy ép jelenleg magyarországi evang. egyházunknak egy ifju tagja a Lipcei Misszió szemináriumában készül elő a hittérítői pályára s így mi sem természetesebb, mint hogy egyesületünk első sorban ezen magyar missziói növendék kiképzetéséről s majdan lehetőleg a tőle vezetett missziói állomás fenntartásáról is gondoskodjék, amely irányban tovább haladva, valamikor a Lipcei Misszió valamelyik munkatérén egy külön magyar ág. h. evang. missziói esperesség alakulását is célul lehetne kitűzni, — indítványozza, hogy a közgyűlés mondja ki egyesületünknek a Lipcei Egyetemes Ev. Lutheránus Missziói Egyesülethez való csatlakozását az alapszabályokban körvonalozott módon és fenntartással.

Kovács Sándor theol. akad. tanár hozzájárul Scholtz Ödön indítványához, de ezt a maga részéről kiegészíti azzal a gondolattal, a melyet ugyarcsak Scholtz Ödön vetett fel először a Külmisszió 1900-iki évfolyamában, hogy t. i. a magyarországi evangélikus keresztyénségnek a misszió terén világtörténelmi hivatása az volna, hogy idővel, ha az Urnak órája eljön, a félhold homályában tévelygő török fajt hódítsa meg az evangéliom számára. A töröknép, úgymond, fajrokon a magyarral s a történelem folyamában nemzetünk mégis ettől a fajrokon néptől szenvedett legtöbbet. Ennek az évszázados szenvedésnek a mi magyar népünk részéről legszebb keresztyéni viszonzása volna, ha majdan a török nép mi általunk részesülne az evangéliom áldásaiban s e tekintetben legtermészetesebb volna az evangelizáció munkáját a legujabban anektált tartományok mohammedán lakosságán kezdeni.

Dr. Zsilinszky Mihály Kovács Sándornak ez utóbbi gondolatát ragadja meg s reámutat arra, hogy e cél elérése végett mindenekelőtt a Bosznia-Hercegovina területén létező evangélikus gyülekezetekkel kellene kapcsolatot keresni s ezeknek segítségével megkezdeni, ha az Ur is úgy akarja, a szeretet munkáját a jelzett irányban.

A közgyűlés a felvetett gondolatok sulyát mérlegelve mindenekelőtt kimondja, hogy addig is, a míg egyesületünk számára az Ur akaratából önálló missziói munkatér nyílik, egyesületünk szellemi és anyagi erejével a Lipcei Egyetemes Evangélikus Lutheránus Missziói Egyesületet támogatja, örömmel és testvéri szeretettel üdvözli nevezett világmissziói egyesületnek alakuló gyűlésünkre kiküldött képviselőjét, nt. *Weishaupt Márton* missziói felügyelő urat; — őszinte rokonszenvvel fogadja Kovács Sándor illetőleg dr. Zsilinszky Mihály kiegészítő indítványait is, és ezeknek behatőbb tárgyalását, valamint a Lipcei Misszióhoz való viszonyunknak közelebbi megállapítását — természetesen a közgyűlési jóváhagyás fenntartása mellett — a missziótanácsra bizza.

9. Miután egyesületünk a Lipcsei Misszióhoz való csatlakozását közgyűlési határozattal kimondotta, *Weishaupt* Márton, missziói felügyelő kért szót s a közgyűlés színe előtt a következő beszédet tartotta:

Mélyen tisztelt közgyűlés! Nagy örömmre szolgál és megtiszteltetés reám nézve, hogy a Magyarországi ág. hitv. evang. Missziói Egyesület alakuló közgyűlésén részt vehetek s ez alkalommal a Lipcsei evang. lutheránus Missziói Collegium üdvözlétét és áldáskívánatait tolmácsolhatom.

A magyarországi misszió-barátok és a Lipcsei Misszió közötti összeköttetés már régi keletű. Míg 1858-ban Magyarország még csak azon „szavazat nélküli kisebb körökhöz“ tartozott, amelyek missziói egyesületünket támogatták, addig az ezután következő időben Magyarország missziói körének érdeklődése és áldozatrakész szeretete egyre fokozottabb mértékben fordult missziói egyesületünk felé. Hadd fejezzem ki ezért meleg köszönetemet. Vajha a mai nap, amely a magyarországi missziói törekvések eddigi fejlődésére nézve bizonyos határpontot jelent, újabb hatalmas lökést adna a missziói élet fellendülésének a magyarországi ág. hitv. evangélikus egyházban.

Hogy a misszió a maga feladatát betölthesse, minden számbavehető erő összefoglalására van szükség. A tizenkilencedik század missziói munkájának történetére csak hálás örömmel tekinthetünk vissza. Korunkban oly lendületet vett ez a munka, aminőt a racionalizmus korában mindenki lehetetlennek tartott volna. Ennek az évszázadnak a története megcáfolta azt az állítást, hogy az egyháznak kifelé irányuló erő kifejtése kárára van a belső fejlődésnek. Nem, a bőkegyelmű Isten nem engedte az anyaszentegyházat elszegényedni azért, hogy a pogányoknak megadta, amivel nekik tartozott. Mindamellett nincs okunk arra a feltevésre, hogy a misszió immár lényegileg megoldotta a maga feladatát. Ha 1910-ben az összes keresztyén népek képviselői missziói világkongresszusra gyűlnek egybe Edinburgh-ban, ezt abban a tudatban teszik, hogy a misszió a maga történetének egyik döntő fordulópontján áll. Voltak akik a missziót a keresztyénség aggresszív oldalának nevezték. Most arról van szó, hogy a kelet- és délázsiai népek ébredése folytán a keresztyénség a misszió terén védelmi állapotba szoruljon. Afrika fokozatos megnyitása, az izlam előrenyomulása, a modern világnézet terjedése a honi keresztyénség körében — mindez és sok egyéb körülmény a missziót oly kérdések és feladatok elé állítja, amelyeknek megoldásához a lefolyt missziói évszázad tapasztalatai nem elegendők. Vajjon a keresztyénség az új században is tudatában marad-e missziói kötelességének? Sikerül-e neki újabb és tágabb köröket megnyerni a közreműködésre azon felelősségteljes feladat megoldása céljából, hogy az evangéliom eljusson innét a föld utolsó népeihez is? A missziói egyesületek feladata és kötelessége, hogy segítsenek ébren tartani azt a tudatot, hogy Krisztus Urunk missziói parancsa ma is érvényben van és hogy az egyháznak csak annyi a létjogosultsága, amennyi életerőt kifejt kifelé és befelé.

De a mi ágostai hitvallásu evangélikus egyházunk a missziói munkát is csak úgy folytathatja, amint az eddigi történeti fejlődésének és történetileg kialakult jellemének megfelelően, csak úgy, hogy hű marad a maga hitvallásához s a maga sajátlagos adományainak és erőinek kifejtésére törekszik. Voltak, akik rossz néven vették, hogy egyházunk ezzel a jogával élt. Mig különben szó nélkül elnézték, hogy az anglikán egyház anglikán, a methodisták methodista, a baptisták baptista missziót alapítottak, addig a Lipcsei Misszió lutheri egyházas jellege sokaknál ellenzésre talált. Ez a tény annál különösebb, mivel a Lipcsei Misszió a maga felekezeti sajátosságainak megőrzése mellett is mindig tudatosan távol tartotta magát a felekezeti polémiától. Misszionáriusaink kiküldetésük alkalmával azt a határozott utasítást veszik, hogy minden proselyta-csinálástól és más vallásuak elleni polémiától tartózkodjanak. De ha missziói egyesületünk ragaszkodik azon elvhez, hogy misszionáriusai a lutheránus egyházban avattasának fel s a Krisztus evangéliomát a lutheri reformáció értelmében és hitvallása szerint hirdessék, úgy ehhez való jogát senki kétségbe nem vonhatja. Nem szükkeblűség volt az, ami egyesületünket egyházas jellegének hangsúlyozásában vezette, hanem a lutheri egyháznak Istentől vett sajátos feladatára való szoritkozás és hűség az iránt, aki a talentumokat különbözőképen osztotta ki.

És misszióink fejlődése, bebizonyította, hogy ami szüknek látszott, az valósággal tág volt, elég tág arra, hogy egybefűzze az összes országok lutheránusait. Amidőn egyesületünk az összes országok lutheránusait közös missziói munkára gyűjtötte össze a közös hitvallás alapján, de tekintet nélkül a nemzeti és egyéb különbségekre, ebben a lutheri egyház ökumenikus jellege nyilvánult meg. Az első lépés volt ez szétszaggatott egyházunknak egy szent testvéri közösségben való összefoglalására, a mikor arról volt szó, hogy vállvetett erővel harcoljunk a Krisztus zászlaja alatt az evangéliom diadaláért a pogány népek között.

Azon lutheri alapelvnel fogva, amely minden történetileg kifejlődött sajátosságot tiszteletben tart, misszióink sok nehéz kérdéssel szemben megtalálta a helyes álláspontot, melyet utóbb sokszor ellenfeink is kénytelenek voltak elismerni. Az egyház lényegéről és a missziói munka céljáról vallott felfogása különös mértékben képesítette annak a feladatnak a megoldására, hogy azokat a népeket, amelyekre magát utalva látta, az ő nemzeti mivoltuk szerint megértse és közöttük népegyházakat alapítson.

Misszióink sohasem vállalkozott arra, hogy egyházas jellegének feloldozásával terjessze ki a maga munkaterét. De ép azért szükségét érzi annak, hogy fenntartsa a benső összeköttetést azokkal a körökkel, amelyek vele közös hitvallási alapon állanak. Azért engedjék meg, hogy azon szívélyes áldáskivánatokhoz, amelyeket misszióink nevében kifejezni szerencsém van, egy kérést is fűzzek: támogassanak bennünket továbbra is munkánkban! A mai bomlasztó irányzatok és vallási zavarok közepette kétszeresen szükség van határozott egyházas munkára.

Gondoljunk D. *Graul* szavára :

„Bármennyi bűn és gyarlóság tapad is egyházunk missziói munkájához, mégis Isten akaratát teljesítő és Istennek tetsző munka az. Csak azon legyünk, hogy tekintetünket a személyekről az ügyre és az emberekről az Urra fordítsuk, aki ezt a munkát megparancsolta és áldását megígérte.“

Weishaupt missziói felügyelőnek mélyen átgondolt, a misszió ügye iránti lelkesedéstől áthatott, de a mellett minden rajongástól ment igazi lutheri egyházas józanságra valló beszéde az összes jelenlevőkre mély, lélekemelő hatást tett, a miért is a közgyűlés hálás köszönetét fejezi ki *Weishaupt* missziói felügyelőnek egyaránt felvilágosító és lelkesítő előadásáért, mellyel nagyban hozzájárult úgy alakuló közgyűlésünk szellemi színvonalának emeléséhez, mint azon kapocs megerősítéséhez, mely egyesületünket a Lipcsei Misszióhoz fűzi. A közgyűlés egyszersmind elrendeli, hogy *Weishaupt* előadása magyar fordításban egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vételessék.

10. Az alapszabályok 4. és 5. §. alapján egyesületünk jövedelmeinek gyarapítása céljából elhatározza a közgyűlés, hogy felkéri a főt. püspök urakat, sziveskedjenek körlevelek útján felhívni és buzdítani a lelkészeket és a hivek seregét a misszió ügyének pártolására; felkéri egyszersmind az egyházi lapok szerkesztőit is, hogy lapjaik útján szintén gyűjteni sziveskedjenek egyesületünk számára.

A missziói adományokat — azokat is, melyek egyenesen a Lipcsei Misszióhoz szólnak, — úgy a gyűjtőktől, mint az egyesektől ezentul egyesületünk pénztára veszi át és juttatja rendeltetésük helyére úgy azonban, hogy az alapítványokon és alapító tagoktól befizetett összegeken kívül az egyesület évi jövedelmének egy része is tőkésítendő, a miről a missziótanács javaslata alapján a közgyűlés határoz.

11. Az egyesület közleményei számára *Scholtz Ödön* mint szerkesztő szivesen bocsátja rendelkezésre a Missziói Lapokat, a mennyire a lap terjedelme és kiadási költségei megengedik.

A közgyűlés a szives ajánlatot köszönettel veszi, — addig is, míg az egyesület anyagi viszonyai a megfelelő ellenszolgálatot lehetővé teszik.

12. *Báró Podmaniczky Pál* modori segédlelkész arra a kérdésre hívja fel a közgyűlés figyelmét, hogyan lehetne az ifjuság és a nép számára egy a „*Kleine Missionsglocke*“ -hoz hasonló kis missziói folyóiratot megindítani, a mely kétség kívül nagyban hozzájárulna a misszió iránti érdeklődés és szeretet ébresztéséhez és fokozásához.

Scholtz Ödön lelkesen karolja fel az eszmét s késznek nyilatkozik arra, hogy az első számot a Missziói Lapokkal kapcsolatban saját költségén állítsa elő és több ezer példányban szétküldje; ha aztán elegendő számmal akadnak előfizetők, a munkát örömmel folytatja.

Zoch Sámuel modori lelkész, a „*Straz na Sione*“ szerkesztője viszont arra ajánlkozik, hogy a *Scholtz Ödöntől* magyar nyelven szerkesztendő

missziói kislapot lefordítja tót nyelvre és kiadja, hogy ezen a nyelven is terjedjen a lap.

Végül Weishaupt Márton missziói felügyelő mint a lipcei missziói kiadó-hivatal főnöke, kijelenti, hogy szintén örömmel hozzájárul az ügy előmozdításához azzal, hogy a szükséges kliséket rendelkezésre bocsátja.

A munkás és áldozatrakész ügybuzgóságnak eme megható jelei a közgyűlésre csak azt a kötelességet rójják, hogy a szives ajánlkozásokért hálás köszönetet mondjon s a szép vállalkozáshoz Isten áldását kívánja.

13. Lic. Schmidt Károly Jenő indítványára elhatározza a közgyűlés, hogy egyesületünk alapszabályait német és tót nyelvre is lefordíttatja s így három nyelven kinyomatja a tagok és érdeklődők számára.

A német fordításra Scholtz Ödön, a tót fordításra Skrovina Otto vállalkoznak.

Az alapszabályoknak egy eredeti példányát az egyetemes levéltárba kell beküldeni.

14. Scholtz Ödön indítványára a közgyűlés egyszersmind elhatározza, hogy tagsági jegyeket nyomtat, a melyeken a jelentkezés lesz eszközölhető, úgy amint a pozsonyi gyülekezetben már meg is történt. A tagsági jelentkező lapokat aztán egyházi lapjaink útján küldjük szét.

15. Egyéb tárgy hiányában Steltzer Endre v. elnök rövid záró szóval az ülést berekeszti s a jegyző imádsága után a közgyűlés, a melynek lélekemelő hatása a résztvevőkön szemmel látható volt — feloszlott.

K. m. f.

Pröhle Károly,

theol. akad. tanár, egyesületi jegyző.

Hitelesítjük: Pozsonyban 1909. március hó 31-én. Steltzer Endre vil. elnök. Scholtz Ödön egyházi elnök. Dr. Dobrovits Mátyás biz. tag. Pröhle Henrik h. biz. tag. Lic. Schmidt Károly Jenő biz. tag. Kovács Sándor biz. tag.

A Lipcei Misszióról.

(Legújabb hírek.)

Az ind *szvadési mozgalom* szülte különféle rendzavargások, sőt komoly merényletek végre kettős lépésre birták az angol kormányt: egyrészt újabb szigorú törvényeket hozott az anarchisták ellen s kilenc tekintélyes ind férfiút, földbirtokosokat, tanárokat és ujságírókat bezáratott, másrészt azonban politikai engedményeket is tett az indek számára, úgyhogy jövőben a tartománygyűlésekben, de meg az ind alkirály legfőbb tanácsában is *bennszülött* képviselők is foglalnak majd helyet tanácskozó és szavazó joggal. E képviselőket az egyes főbb néposztályok és vallási felekezetek, tehát a keresztyének is, a maguk soraiból választják majd külön külön. Bár Indiának lakossága ily népképviseletre még éretlennek látszik, mivel a 232 milliónyi népben 218½ millió még olvasni se tud, mégis remélhető, hogy sikerülni fog Angliának a fenti módon Indiát a véres forradalomtól megmenteni és a nyugodt fejlődés útjára terelni.

E reményt megerősíti azon körülmény is, hogy a szvadési mozgalom csupán a hindukra terjed ki, míg a mohammedánok nem vesznek részt benne, pedig az 1857-dik évi fölkelésnek ezek voltak a főszereplői. Biztató az is, hogy a bennszülött fejedelmek országaiban semmiféle visszhangot se talált a szvadési mozgalom; ezek mind, azaz az ind császárság $\frac{1}{5}$ része, szilárdan és hiven állanak az angol főhatóság oldalán. Azonban ők is gyökeres reformokat követelnek az angol kormánytól politikai, gazdasági és szociális téren.

A misszióra már most az a nagy feladat vár, hogy az európaiak és a bennszülöttek közti éles ellentéteket mindinkább kiegyenlítse, hogy a keresztyén szeretetnek szóval és tettel való hirdetésével az ind népelet nagy szociális bajait, a kasztok igazságtalanságait, a nők elhanyagolt állapotát stbt mindinkább eltávolítani segítse. E célból a misszionáriusnak minél több időt kell fordítania az indiai nép vallásának és szokásainak, történetének és egész fejlődésének tanulmányozására, minél gyakoribb és bensőbb érintkezésbe kell lépnie az egyes bennszülöttekkel s úgy viselkednie, hogy azok ne érezzék ki belőle mindig és mindenben az idegent. A hazai missziógyülekezetre pedig azon kötelesség hárul, hogy minél több erőt és eszközt bocsásson az indiai női misszió, az orvosi misszió és a páriák közti hittedítő munkásság számára. Ez értelemben intézte a múlt évben Madrászban tartott 10-dik missziói konferencia, melyen az indiában működő összes hittéredítő-társulatok képviselői vettek részt, azon nyomatékos kérelmet az európai és amerikai gyülekezetekhez: „Az aratásra való gabona jóllehet sok, de a munkások kevesen vagyunk: kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy bocsássa ki az aratókat az ő gabonájába“.

Misszióknak keletafrikai működését az Ukambában valamint a dzsagga földön uralkodó szárazság nemcsak megdrágítja, de meg is nehezíti, a mennyiben az állomások körül lakó bennszülöttek messze vidékre is elvándorolnak, hol munkát találnak a maguk vagy legelőt nyájuk számára. Azonban dacára az általános munkáshiánynak dzsagga misszióknban mindenütt serényen folyik iskolák, istentiszteleti helyiségek, misszionáriusi lakok, kórházak, kutak, csatornák s egyebek építkezése, nevezetesen *Grosse* missziói építömester vezetése alatt. Nem szünetel a mellett az ige hirdetése, a tanítás s egyéb tulajdonképeni keresztyén hittéredítői munka sem, bár majdnem összes misszionáriusaink a dzsagga törzsfőknek és népnek az újabb időben s az új viszonyok hatása következtében mindinkább növekvő közönye miatt panaszkodnak.

Miután a Mosiban levő missziói nyomdánk gépezetében valami elromlott, javítás miatt Németországba kellett küldeni, mely alkalommal a szabadságon levő, bajor származású *Raim* misszionárius, ki éveken át vezette a nyomdát, eddigi működéséről a „Missionsblatt“-ban*) ezt írja: Nyomdánk zsengei olvasó cédulák és abc-és könyvecskék voltak majdnem összes állomásaink számára. Mosi vidéke énekes könyvecskét, Mamba

*) „Von unserer Druckerei in Mosi“, Ev. Lutherisches Missionsblatt, Leipzig, den 1. Februar 1909.

Bibliai Történeteket kapott tőle; majd Madzsame is nyomattatott énekeskönyvet, új testámentomi történeteket és zsoltárkönyvet. Végül *Máté* és *Lukács* evangélioma következett és a bennszülött tanítóképző iskola számára bibliaisme és a káté. Jelenleg a római levél kézírata vár a kiadásra. — Időszaki közlemények is kerülnek ki a nyomdából, így a dzsagga keresztyének havilapját: „nebuya ya vandu ven“ (= „a fekete emberek barátja“) címen, melynek utolsó számaiban már bennszülöttek tollából kikerült cikkek is foglaltatnak. Legujabban pedig a mosii közigazgatási eljárás hivatásos értesítőjét is a mi kicsiny nyomdánk szolgáltatja, melynek tartalma érdekes képet nyújt a Kilimandzsáro vidékének kulturális fejlődéséről.

Dzsagga misszióink munkásainak száma ismét négygyel szaporodott, a mennyiben február 6-án Dr. med. Ittameier, Fokken missziói iparos, Schulz Berta és Sammy Gesina, ludwigslusti diakonisszák indultak oda Hamburgból.

Ittameier Károly öcsese hasonló nevű wakamba misszionáriusunknak, szül. 1882. évi január 22-én a bajorországi Wallersteinban. Atyja Ittameier Mátyás egyháztanácsos, a wakamba misszió megalapítója. A gimnáziumot Erlangenben végezte; 1901—1906. Erlangenben és Kielben orvosnövendék volt. 1906. évi ősszel letette az állami vizsgát, egy évig a bayreuthi városi kórházban gyakorló orvos volt, hol katonai kötelességének is eleget tett. Misszióink szolgálatába lépve 1908. évi október közepétől Leipzigban a fogorvosi tudománnyal foglalkozott, hol egyuttal a szuaheli nyelvet is tanulta.

Fokken Albert, öcsese hasonló nevű dzsagga misszionáriusunknak, szül. 1885. évi november 1-én Emdenben mint Fokken magánzó negyedik fia. 1899-ben elvégezvén az ottani népiskolát s megkonfirmáltatván az építészeti asztalosságot tanulta meg. 1903—05 katonáskodott. A misszió szolgálatába lépve a téglagyártást és a malomépitést is megtanulta.

Schulz Berta, szül. 1878. január 18.-án Alt-Strelitzben, 1883—1892 az ottani leányiskolába járt; konfirmációja után néhány évig szülei házában segédkezett, majd 1895-ben a berlini Fröbel-iskolában kurzust végzett és 1896. évi szeptember havában a ludwigslusti diakonissza anyaházba („Betlehemsstift“) lépett, hol 4 próbaév után 1900 őszén, nővérnek avattatott fel. Ezután különböző városokban működött, részben mint kiseddévónő is, míg 1907 végén Lipszében a missziói szolgálatra jelentkezett. 1908 első felében Sammy nővérrel együtt a szuaheli nyelvet tanulta Krause hit-térítőnk-től.

Sammy Gesina, szül. 1882. szeptember 15.-én a hannoverai Moorhausenben, hol 6.—14. életévéig a népiskolát látogatta. Családjában előforduló sok haláleset korán éreztették vele az élet komolyságát. Konfirmációja után több családban szolgált. 1901. évi május havában a Bethlehemsstiftbe lépett, hol a 3 évi próbaidő után diakonisszának avatták. Schulz Bertával együtt a szuaheli kurzust elvégezvén, a rostocki egyetem nőklinikáján még szülészeti tanfolyamot is végzett dr. Sarwey vezetése alatt.

Február 16-án tette le *elbocsátó vizsgáját* missziói szemináriumunk legfelsőbb osztálya és pedig mind a 9-en nagyon jó eredménnyel. Misszióink hivatásos munkásain kívül D. Hölscher, D. Ihmels és Dr. Kohlschütter voltak azon jelen a szászországi konzistorium képvisetében. A végzett missziói növendékek közül ketten cand. min. Schönével együtt az ez évi közgyűlés alkalmával fognak Keletafrikába küldetni, a többiek különböző lelkészektől a lelkészi hivatalba vezetnek be; 6-an jövő ősszel a katonasághoz vonulnak be.

Március 25-én *Frey Erzsébet* diakonissza Indiába való kibocsátása történt a drezdeni diakonissza anyaház kápolnájában. Született 1881. október 31-én a szászországi Seifhennersdorfban. A 8 osztályu népiskolának elvégzése és konfirmációja után 2 évig a niederlösznitzi Marienschule-t látogatta, majd 1902-ben a drezdeni diakonissza intézetbe lépett, hol 1907-ben felavatták. Mint diakonissza legnagyobbbrészt egyik drezdeni városi kórházban működött. M. évi ősszel 3 hónapig a drezdeni kisedővönöképző intézet tanfolyamán vett részt s a mellett angolul tanult és Handmann missziói esperes vezetése alatt a tanul nyelv alapismeretébe vezetett be. Április 8-án indult Genuából a „Prinz Eitel Friedrich“ gőzösön Indiába.

Misszióink kollegiuma a megszorodott teendőkre való tekintetből elhatározta, hogy még egy *rendes* missziói munkást hiv meg Lipcsébe, kinek feladata léssen szóval és írásban, missziói előadások és jelentések által misszióink ügyét a hazai egyházakban szolgálni. E második missziói inspektor *Bemann* lelkész lesz, ki már eddig is ismeretes a misszió érdekében különösen Szászországban kifejtett hathatós működéséről.

A *svéd egyházi misszió*, mely missziókkal karöltve működik a tanulok között s amellet a szulu-kafferek közt is misszionál önállóan, művének *folytonos haladásáról* számol be az 1902—1907 évekre nézve. Ez időszakban Délafrikában, hol jelenleg 13 misszionárius és 10 missziói nővér dolgozik, az urvacsorára jogosultak száma 897-ről 1481-re emelkedett, — Indiában pedig, hol most 8 misszionárius, 1 missziói orvos és 5 missziói nővér működik, 700 urvacsorára jogosultból 833 lón és 1101 tanulóból 1741. A bevételek 607 ezer svéd koronából 1.067,000 koronára emelkedtek fel, a svéd missziói lap olvasóinak száma pedig 16,500-ból 27,600-ra.

A *bajor központi misszióegyletnek* évi jelentése szerint az 1907/8. évben 152,603 márka bevéte volt, miből Lipcse 80,738 márkát, Neuendettelsau 40 ezret, a berlini Gossner-féle misszió 11552 márkát és még vagy 12 misszió kisebb összegeket nyertek. — Mikor fog a mi magyarhoni ág. hitv. ev. misszióegyesületünk hasonló eredményről számolhatni? Z. J.

A modori tót gyülekezet árvaháza.

Egyházközségünk árvaháza nem egy jótékony s földi javakkal gazdagon megáldott egyénnek a hagyatékából alakult, nem is tartja fenn magát az évek során át gyűjtött tőke kamataiból, hanem a hivek folytonos adomá-

nyaiból, miért is árvaházunk hiveink felebaráti szeretetének élő tanúsága, létezése az élő hit bizonyúsága s épen ezért árvaházunk sorsa s állapota érdekelheti a szélesebb körű közönséget is.

A modori árvaház létezését azoknak a lelkeszi értekezleteknek köszönheti, amelyeknek elsejét az árvaház alapítója, bold. Zoch Pál modori lelkész hívott össze Modorba az 1898. év folyamán. Zoch abból a tényből indult ki, hogy többnyelvű hazai evangélikus egyházunk lelkészeinek egyházuk istentiszteleti nyelve szerint kellene értekezleteket tartaniok, amit megokolttá tesz az a tény, hogy egészen mások a magyar nép körében a legszükségesebb lelki teendők, egészen más keresztülvitelüknek módja, mint a tót és német népnél. Hogy példával is szolgáljak, megemlítem azt: a magyar evangélikusoknak legégetőbb kérdése az énekeskönyv, míg a tótok e tekintetben jól el vannak látva, a tótoknak viszont nincs a kor igényeihez megfelelő agendájuk, a magyaroknak pedig van. Szükséges tehát, hogy a különböző nyelvű egyházak lelkészei összejöjjenek s tanácskozzanak a népük körében fogantatandó lelki teendőkről. Az egyházkormányzati kérdések együttesen igen jól elintézhetők, de a lelkigondozásra vonatkozó kérdések nem, mert minden népnek más a jelleme, más a szükséglete. Ezek az értekezletek, melyeket 1898. óta mindig más és más esperességben tartanak meg, nem egy tekintetben fejtettek ki áldásos munkásságot. Nekik köszönhető a tótnyelvű vallásos irodalom fellendülése s különösen a belmissziói munkásság ébresztése.

Az árvaház ügyét először Bujna Márton bakabányai lelkész vetette fel s azóta az folyton napirenden maradt. A helyre vonatkozólag azonban sehogy sem tudtak megegyezésre jutni. Két egyház kívánta a maga kebelébe az árvaházat: a modori és a lipótszentmiklósi. Mindkettőnek voltak hivei s végre, hogy céltalan versengés ne ártson a jó ügynek, úgy határoztak, hogy alapítson mindkét egyházárvaházat, mert ha egy helyett kettő lesz, az csak dicsérni fogja a hivek buzgóságát. Ez az 1905. évi tiszolci értekezleten történt.

Az értekezlet után pár lelkész együtt utazott hazafelé. A vasuti kocsiban az árvaházról folyt a beszélgetés s a jelenlevő lelkészek mindnyájan azt mondták boldogult Zoch Pálnak: „Pali! most már nem marad más hátra, mint Modorban megnyitni az árvaházat.“ Zoch azt felelte, hogy ő megnyitná, de nincs még egy árva krajcár készpénze sem erre a célra. Ekkor az egyik lelkész zsebébe nyul s Zochnak a kezébe nyom egy tiz koronásat e szavakkal: „Itt van a pénz s ez nem lesz az utolsó.“ A többiek követték példáját s ez a gyűjtés volt az árvaház vagyonának az alapja s négy hónap mulva a hivek adakozásából az árvaházat december 10-én 5 árvával meg is nyithatták.

Az intézetet Hyl Mária özvegy asszony házában helyezték el, aki azt ingyen engedte át, de már a következő év folyamán a modori egyházközség házában volt elhelyezve. 1907-ben 14 árvát látott el s ekkor halt meg az intézet alapítója Zoch Pál, 1908-ban az egyházközség gyökeresen kijavította az intézet házat s ma már 24 árva lakja két özvegyasszony gondozása alatt.

A múlt évre vonatkozólag az árvaház igazgatósága jelentést adott ki s azt hétezer példányban küldte szét az ország minden részébe. Az intézet vagyoni állapotára vonatkozólag a következő adatok jellemzők: alapítványok címén befizettetett 2882 K 72 f, apró adományokból befolyt 3311 K 18 f, az árvák karácsonyfájára gyűjtetett 137 K 48 f. Egész évi bevétel 8661 K 73 f. Kiadatott: berendezésre 476 K 08 f, ruházatra 281 K 30 f, ételmezésre 1568 K 80 f, tőkésített 4807 K 90 f. Egész évi kiadás 7783 K 68 f. Az árvaház vagyona tőkékben és készpénzben 12589 K 11 f, leltári vagyon 2052 K 90 f, összes vagyon 14642 K 01 f.

A múlt évben egy árva lábbelije átlag 8 K 06 f, ruházata 10 K 70 f, ételmezése 104 K 60 f, teljes ellátása 166 K 30 f-be került. Hogy egy árvát 166 K-ért elláthattunk, azt a sok természetbeni adomány tette lehetővé, melyeknek értéke a legalacsonyabb becslés szerint is több mint 725 K.

Adományokat az ország minden részéből kaptunk, legtöbbit a nyitrai esperességből, aztán a pozsonyiból, trencséniből, zólyomiból, turóciból, hontiból stb.

Az árvák ruházkodása és ételmezése a lehető legegyszerűbb, amit a dolog természete hoz magával, mert árvainkat az életben a nehéz küzdelem várja. Az egyszerű életmód mellett is árvaink erőben és egészségben kiállják a versenyt minden gyermekkel.

Az eddigi ház már megint szűknek bizonyult, a felvételre pedig mindig több és több árva jelentkezik. Azért a választmány már megint az intézet bővítésére gondol s ha az Isten is úgy akarja, az a legrövidebb idő alatt meg is történik. Erős a hitünk, hogy akarni fogja, mert a szeretet Istene kell hogy támogassa a szeretet munkáját.

Zoch Sámuel.

Az „Iglói ev. Diakonissza-Nőegyesület“-ről.

A múlt év december hó 6-án tartotta az „Iglói ev. Diakonissza-Nőegyesület“ alakuló közgyűlését, melyen dr. Walser Gyula lelkész tartalmas és élvezetes felolvasás keretében méltatta a diakonissza nemes és magasztos de egyszersmind nehéz és fáradságos, sok önmegtágadást és türelmet, sok szelidséget es önfeláldozást követelő munkáját, melyhez csak onnan várhat segítséget és erőt, honnan minden jó és tökéletes adomány jő, amiért is erős, tántorithatlan és bizodalmas hit nélkül diakonissza el se képzelhető.

Általában dr. Walser lelkész érdeme, hogy ezen egyesület végre megalakult. Már néhány éve fáradozott ebben az irányban, de mivel különböző akadályok miatt az egyesület meg nem alakulhatott, legalább diakonissza-alapot teremtett, a nemesen gondolkozó hitsorsosok áldozatkészségére bízva annak gyarapítását. S bár a koszorumegváltás gyülekezetünkben eddig még nem birt általánossá válni, azért alig van család, amely valamely drága tagjának elhunytá alkalmából vagy halálának évfordulóján kisebb-nagyobb adománnyal — sőt még a távolból is küldenek ilyeneket — nem gyarapítaná

az alapot, illetve az egyesület vagyonát, melynek egyedüli célja a testi és lelki szenvedés enyhítése és gyógyítása, a fájdalom csillapítása, a könnyek letörlése és a megtört szívek és a kétségben vergődő lelkek visszavezetése a megváltóhoz, visszatérítése a mennyei Atya szeretetébe.

S hogy mily mély hatással volt a lelkesült felolvasás az igen nagy-számu hölgyközönségre, s hogy mily nagy lehetett a vágyakozás egy ilyencélú egyesület megalakulása után, legjobban bizonyítja, hogy az oda-készített ivéken mindjárt az alakuló közgyűlés után 150—200 nő bizonyította aláírásával az egyesületbe való belépését.

Nagy lelkesedéssel folyt azután is még a taggyűjtés. A presbyterium is elfogadta az egyesület alapszabályait, megszavazta a dr. Walser Gyula lelkész által eddig nagy buzgalommal gyűjtött kb. 6500 koronányi diakonissza-alap kamatait az egyesületnek, egy nemrég elhunyt kegyes egyháztagtól az egyházközségnek hagyományozott épületben lakást biztosított a diakonisszának, és végül elhatározta, hogy érintkezésbe lép Igló város tanácsával, mely hajlandónak nyilatkozott évente 1200 koronát bocsátani egyházközségünk rendelkezésére, ha az eddig a várostól alkalmazott betegápolónő helyett egy második diakonisszát alkalmaz.

Az új egyesület már csak az egyházközség jóváhagyását várta, amely azonban nem volt közgyűlésre összehívható, tekintettel Topscher György kir. tan. egyházfelügyelő betegségére és azon súlyos csapásra, mely őt leánya kora elhunytá által érte, úgy hogy a Diakonissza-Nőegyesület csak f. é. március 14-én tarthatta meg első rendes közgyűlését.

Ezen az elnöknőnek már szomorú kötelességet is kellett teljesíteni: meg kellett emlékeznie özv. Schwartz Lajosnéról, az egyesület elhunyt alapító tagjáról, aki azonban még szenvedései közben is megemlékezett a nemes ügyről és 600 koronát hagyományozott az egyesületnek.

A titkár jelentéséből kitűnt, hogy a tagok száma 312, kik közül 37 alapító (egyszer s mindenkorra 50 K tagsági díjjal) 272 rendes (2 K évi tagsági díjjal) és 3 pártoló (2 koronánál kevesebb évi tagsági díjjal). De ez a szám már a gyűlés végén megváltozott, amenyiben két kegyes özvegy asszony Istentől nyert filléreiből lefizette az 50 koronát s alapító tag lett, de a rendes tagok közötti helyüket két újonnan belépett tag töltötte be.

A lic. Schmidt Károly Jenő pozsonyi lelkésszel folytatott személyes tárgyalások alapján jelentette a lelkész, hogy remélhető, hogy még a nyár folyamán megkezdí egy diakonissza működését egyházközségünkben, amely hirt az egybegyűltek a legnagyobb örömmel fogadták.

Az egyesület vagyona is szépen gyarapodik, amennyiben rövid fennállása óta a fennemlitett 6500 K utáni kamatokon kívül tagsági díjából és kegyes adományokból már kb. 3500 K folyt be.

E közgyűlés keretében dr. Walser folytatta előbbi felolvasását, a mennyiben a diakonissza-ügy fejlődésének történetét vázolta. Áttérve hazai viszonyainkra, a pozsonyi egyház önzetlen áldozatkészségét magasztalta és az egybegyűltek jó szívére appellált, kérve őket, támogassák a

pozsonyi diakonissza-anything is adományokkal, hogy lehetővé váljék az annyira szükséges új épület felállítása. Végül azon hő óhajának adott kifejezést, vajha akadnának gyülekezetünkben is a segítő felebaráti szeretettől áthatott nők, akik lemondva a világi hiúságról, az önzetlen és önfeláldozó keresztyén felebaráti szeretet szolgálatába lépnének, beállva diakonisszának.

Valóban szép és kívánatos volna, ha az egyesület a jövőben is megtartaná azt az eddigi — bár még igen rövid idejű — jó szokást, hogy hasonló, igaz evangélikus szellemtől áthatott lelkes felolvasást illesztene közgyűlései keretébe. — — —

Ime, az alap meg van vetve, az áldást onnan felülről várjuk és reméljük. —sz.

Zsidóüldözés.

A világtörténetben sokat lehet olvasni a zsidók üldözéséről. Jelen sorokban egy középkori zsidóüldözésről akarok szólni, melyről a történelem lapjai nem igen emlékeznek meg.

Nem régen Nordhausenben voltam. A helybeli lelkész kivezetett a zsidó temetőbe s megmutatta azon helyet, hol 1349. május 6-án elégették a nordhauseni zsidókat. A történelemből tudjuk, hogy 1348—50-ben Európában a „fekete halál“ pusztította az embereket. A zsidók ellenségei azt mondták, hogy a zsidók megmérgezték a kutakat. A való pedig az volt, hogy genuai hajók hozták a „fekete halált“ Ázsiából. Egy 16-ik századbéli zsidó történetíró, Cohen József, az 1348-ik évről azt írja:

„Thüringiában nagyon elszaporodtak a zsidók s azért az ország lakosai ki akarták őket pusztítani. Midőn igen sokan betegedtek meg, azt mondták, a zsidók mérget dobtak a kutakba, hogy minket elpusztítsanak. Több sem kellett, neki estek a zsidóknak, kardélre hányták s megégették őket.“

Hogy ez nem tulzás, azt egy a városi levéltárban őrzött okirat is bizonyítja, melyet az örgróf irt:

„Nordhausen város polgármestere és tanácsa, tudjátok meg, hogy egész országunkban elégettük a zsidókat ama sok gonoszság miatt, mit a keresztények ellen elkövettek, u. i. a kutakba mérget dobtak, hogy elpusztítsanak minket; erről teljesen meggyőződünk. Azért azt tanácsoljuk, hogy végeztessétek ki a zsidókat, Isten dicsőségére, a kereszténység üdvére; hogy a kereszténység többé ne gyengítették általuk. A királylyal, ami urunkkal szemben mi vagyunk a felelősök mindenért. Tudjátok meg, hogy Smoren Henrik urat küldjük hozzátok, hogy nevezett gonoszságokért vádolja be a zsidókat, miket a kereszténység ellen elkövettek. Kérünk titeket, legyetek ebben segítségére. Kiadatott s ellátatott titkos pecsétünkkel. Eisenach.“

Ennek a parancsnak tényleg eleget is tettek. Az örgróf levelének vétele után eljött Smoren a városházára. A zsidó hitközség képviselőit, Jakob nevű rabbijukkal együtt beidézték a városházára, a vádiratot felolvasták s az ítéletet kihirdették.

A zsidók nem tehettek mást, mint készülni a kikerülhetetlen halálra. A rabbi és a hitközség képviselői még egyszer megjelentek a városházán s kérték a tanácsot, engedje meg, hogy zenekíséret mellett táncolva menjenek a halálba. A kérés különös volt, de a tanács megengedte. A zsidó temetőben egy mély s nagy gödört ástak s abban rakták fel a máglyát. A gödör fölé deszkából padlót raktak, hogy úgy nézett ki, mint valami táncterem padlója. A rabbi kiadta a parancsot, hogy május 4-ig senkinek sem szabad azt a helyet látania. Titokban a városi zenekart is értesítették és a meghatározott időre kirendelték. Május 4-én az egész gyülekezet, férfiak, nők és gyermekek istentiszteletre hivattak a templomba. Egész éjszaka ott maradtak, énekeltek, imádkoztak, s Jakób rabbi prédikációjával előkészítette a gyülekezetet a közeli halálra.

Reggel, a kora hajnali órákban, Jakób rabbi felszólította a gyülekezetet, hogy vonuljon vele a temetőbe, hogy ott tánc közben zenekíséret mellett meghaljanak. A tö vénytekereseket, remekül himzett függönyöket, arany s ezüst edényeket magukkal vitték. Jakób rabbi állt a menet élén. A menetben gyermekágyas nőket és betegeket ágyaikban vittek, a menet végén a rabbi fia, Meir, ment, ki arra vigyázott, hogy senki el ne maradjon a menetből. A temetőbe megérkezve, egy helyre rakták a törvénytekereseket s szent edényeket s elhelyezkedtek a máglya fölött épített padlón. A rabbi jelt adott, a zene megszólalt. A kántor ugyanakkor egy remek éneket énekelt, mely a nemzeti érzületet ébresztette. Házastársak, testvérek s barátok kezdtek egymással, halálmegvetéssel táncolni, mindig sebesebben és sebesebben körben forogni. A városi szolgák pedig kezdtek meggyújtani a máglyát. A tűz pattogott, fel-felesapott. A halálra ítélték pedig hangos énekléssel, örült táncolással igyekeztek a tűz pattogását tulharsogni. Meir, a rabbi fia, körüljárta a padlót, hogy esetleg el ne hagyja valaki gyávaságból. Mikor már a deszkák is tüzet fogtak, akkor a rabbi hangosan kiáltá, úgy hogy mindenki hallotta: „Fel Jakób háza, tündököljünk az Urnak világosságában.“ A párok szorosabban karolták át egymást s forogtak, míg a deszkák le nem szakadtak. A táncoló embertömeg a törvénytekeresekkel s szent edényekkel együtt a lángok martaléka lett. Egy hirnök hirül vitte a nem thüringiai zsidóknak ezt a mártyrhalált. Mindnyájan odaégték, mondja a kézirat, de egy jajszót sem lehetett hallani, még a kicsinyek ajkáról sem.“

Mély megilletődéssel álltam e helyen s elgondoltam a szegény zsidó nép évezredes szenvedését. Óh, milyen gyalázatos eszközöket is használtak a keresztények a zsidók ellen! Ez szégyenfoltja marad a kereszténységnek. Nem csodálkozom most már azon, amit egy zsidó asszony mondott nekem ebben a városban, mikor Jézusról beszéltem vele: „Abban higgyek, aki által annyi ártatlan zsidó vér ontatott ki? Ne is említse többé előttem e nevet!“ Sokan, kik csak *névleg* voltak keresztények, gúliötetessé tették Jézus nevét.

Ma más időket élünk, hála Istennek érte! Ma a szt. Lélek tüzevel égetik a zsidókat. Nem üldözik őket, hanem sok hívő keresztény lélek imádkozik értük. Nordhausen városában sok hívő lélek kéri naponta az Urat, hogy megváltó és felvilágosító szent lelkét küldje a zsidó testvérekre.

A „Zionsfreund“-ból.

W. J.

Egyházi élet.

Belföld.

— **A misszióegyesület** alakuló gyűléséről s az I. orsz. ev. missziói ünnepélyről kiadott *Emlékkönyv* megjelent s e napokban küldetik szét a rendes tagoknak. Nemtagok lapunk szerkesztőségénél 1 K-ért megszerezhetik. — A közgyűlésen választott védnökök mind elfogadták a fontos tisztséget s szép levelekben biztosították az egyesületet, hogy mindent megtesznek felvirágoztatása s népszerűsítése érdekében. *Gyurátz* F. püspök ur az esperesek útján külön körlevélben hívta fel a lelkészeket s gyülekezeteket az egyesület s a misszióügy támogatására. — A Lipcsei Misszió kollegiuma felszólította egyesületünket, hogy képviseltesse magát szavazati joggal bíró küldöttel pünkösdi utáni szerdán tartandó közgyűlésén. A missziótanács tagjai most szavaznak a felett, hogy elfogadja-e együletünk a meghívást s ha igen, hogy kivel képviseltesse magát a lipcsei közgyűlésen. — A tervezett *missziói gyermeklapot* szeptember elején indítjuk meg, mivel legmegfelelőbbnek tartjuk azt a tanév keretéhez kötni. Ha kellő számú előfizető jelentkezik, ugy szeptembertől júniusig 10 számot adunk évi 10 fillérért, ugy hogy egy szám csak egy fillérbe fog kerülni. Kérjük azért az eszme felkarolását, mivel ezen minimális előfizetési díj mellett tömeges megrendelésre van szükség, hogy a szép tervet megvalósíthassuk. Megrendeléseket már most elfogad lapunk kiadóhivatala. — Az egyesület alapszabályai is megjelentek magyar és német nyelven s az elnökség szívesen szolgál velök az érdeklődőknek. Legközelebb tót nyelven is kiadjuk az alapszabályokat, ugy hogy e tekintetben is minden igényt kielégíthetünk. — Kérjük a misszióügy összes barátait, hogy a közeledő pünkösdi ünnepeket, mint az egyház alapításának emlékére szentelt napokat, buzgón használják fel a misszióügy ismertetésére s ahol csak lehet keltsenek hitből fakadó áldozatkészséget a szent ügy előmozdítása és fejlesztése érdekében.

— **Az orsz. ág. h. ev. tanáregyesület** április 15-én Pozsonyban tartotta II. évi közgyűlését. Egyházi szempontból különös figyelmet érdemelt Hetvényi Lajos soproni lic. tanár felolvasása „A valláserkölcsei nevelés előbrevitelének kérdéseiről“. Hamvas József pozsonyi lic. tanár „Az ifjusági lapokról“ értekezett. Nézete szerint egy ilyen lap kiadására az egyháztól 6—8000 korona évi segély kellene, de a lap nem állna a felekezet szolgálatában, hanem „szabad protestáns szellemben“ szerkesztetnék. Alig hisszük, hogy az ilyen, az egyházi hitfelfogással könnyen ellentétbe jövő szellemnek az ifjuság közötti terjesztésére áldozhatna az egyház valamit. A jövő évi közgyűlés Nyiregyházán lesz.

— **A soproni evang. liceumi tanulók Belmissziói egyesülete.** A folyó tanév második felében a soproni evang. liceumban (nyolc osztályú főgimnázium) „Belmissziói egyesület“ néven a valláserkölcsei nevelés ügyét szolgáló ifjusági kör alakult. Az egyesület célja az ifjuság öntevékenysége útján szellemi és erkölcsi téren az evangéliomi világosságnak és szeretetnek ápolása, továbbá a hitből fakadó cselekedetnek gyakorlása a segítő és óvó szeretet munkái által. Az egyesület időnként összejöveteleket tart még pedig külön az I.—IV. és külön az V.—VIII. osztályok tanulói számára. Az összejövetelek mindkét csoportban egyházi énekkel és imádsággal kezdődnek s végződnek. Az I.—IV. osztálybeli tanulók összejövetelein az elnök Bibliamagyarázatot tart s a tanulók kiváló férfiak életrajzainak s egyes valláserkölcsei elbeszéléseknek tartalmát mondják el s vallásos költeményeket adnak elő. Az V.—VIII. osztálybeli tanulók összejövetelein a tagok Bibliamagyarázatot tartanak, kiváló valláserkölcsei vonatkozású, jellemfejlesztő

műveket, vagy azokból egyes részleteket ismertetnek, fejtegetnek, esetleg hasonló irányu eredeti elmélkedéseket vagy felolvasásokat tartanak, vallásos költeményeket adnak elő. Szeretetmunkásságát az egyesület az Egyetemes evang. egyházi gyámintézet és deáksegélyezés ügyének szolgálata által gyakorolja. A titkár a következőképen alakult meg: Elnök: *Hetvényi Lajos* vallástanár, titkár: *Kiss Ödön* VIII. oszt. tanuló, jegyző: *Vallach Gyula* VII. oszt. tanuló, pénztáros: *Lubersbeck József* VIII. oszt. tanuló, énekvezető: *Bozzay Miklós* VIII. oszt. tanuló. Ezekon kívül az intéző-bizottságnak tagjai még az osztálypénztárosok és a választmányi tagok. Az új egyesület márc. 28-án szépen sikerült vallásos estét tartott, melyen nagyszámu közönség vett részt. A vallásos est műsora a következő volt: 1. Beethoven: Isten dicsősége. Éneklí a főgimn. férfikar *Kárpáti Sándor* tanár vezetése mellett. 2. „Belmissziói egyesületünk feladatáról.“ Mondja: *Hetvényi Lajos* tanár, az egyesület elnöke. 3. A magyar protestáns gályarabokról. Irta és felolvassa: *Kiss Ödön* VIII. o. t. az egyesület titkára. 4. Viotti: Conzerto 23 (G-dur) részlet. Hegedün előadja: *Wedl Frigyes* VI. o. t., zongorán kíséri: *Wedl Károly* IV. o. t. 5. Arany J. Fiarnak. Szavalja: *Herter Márton* V. o. t. 6. Részlet Haydn József „Teremtés“ c. oratóriumából. Előadja a főgimn. zenekar. 7. „Maradj meg kegyelmeddel.“ Közének. Az ifjuság nagy szeretettel és érdeklődéssel karolja fel az egyesület ügyeit; ha ez állandó marad, az áldás nem maradhat el.

— **Az olaszországi segítő-bizottság** záró ülésén az összegyűjtött pénzekből a mult év végén történt földrengés alkalmával szerencsétlenül járt özvegyek és elaggottak segélyezésére 500,000 koronás alapítványt létesített s az alapító-levelet Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter megküldötte Gioletti János olasz miniszterelnöknek. Azonkívül 40,000 koronát a poliszténiai magyar kórház részére, 5000 koronát a délolaszországi protestáns egyházközségek és 3000 koronát a messzinai waldensi egyházközség templomának és iskolájának újból való felépítésére, 30,000 koronát pedig a földrengés által szerencsétlenül járt és kárt szenvedett magyar honpolgárok segélyeztetésére fordított a bizottság. Az ezen 578,000 koronán felül beérkezett és fenmaradt összeggel az ajkai és resicabányai bányaszerencsétlenségek alkalmával szerencsétlenül járt bányászok hátramaradottjait segélyezik. Összesen mintegy 650,000 korona gyűlt össze, ami fényesen igazolja, hogy a könyörülő keresztyén szeretet a mi sziveinkben is otthonos. Örülünk, hogy ezen nagyrészt protestánsoktól begyűlt összegből — a katolikusok Vaszary hercegprimás védnöksége dacára külön gyűjtést rendeztek — főképen a mi állásfoglalásunk következtében legalább egy morzsa protestáns hitrokonainknak is jutott. A lapunknál begyűlt 216 K 39 f-t is egyenesen a messzinai waldens gyülekezetnek küldtük el.

— **Stein Aurél hazánkfa**, a világhírü ázsiai utazó április 23-án és 26-án este utazásairól érdekes előadást tartott Budapesten a Magyar Földrajzi Társaság vendégeképen az Urániában. Budapestre érkezése után röviddel az „Az Ujság“ egyik munkatársát fogadta, kinek így beszélt el azon balesetet, mely utazása végén érte: „Utamnak ugyszólván utolsó napján, a Kunlun haterz méternél magasabb vizválasztóján rendkívül hideg alkonyaton, hegymászás közben jobb lábam lefagyott. Csak este sátramban vettem észre. Kétségbe kellett volna esnem, ha ez nem akkor történt volna, a midőn már a magam elé kitűzött feladataimat szerencsére teljesen befejeztem. Két ló közé erősített hordágyon szállítottam el magamat és tizenhét napi erőltetett menet után elértem az indiai Tibet főhelyére, Leh-be, a hol a *hernhutí misszió* vendégszerető házában gondos ápolást kaphattam. Schmitt atya, a londoni Livingstone Collegeben képzett misszionárius igazi orvosi szakértelemmel fogott hozzá sérült lábam kezeléséhez. Az operációt

nem lehetett elkerülni. Jobb lábam öt ujját amputálni kellett. A seb gyógyulása hetekig tartott. Később jóhírű londoni sebészorvosnak elmondtam gyógykezelésem történetét és az orvos teljes elismeréssel méltányolta a gyógykezelést. A misszió a távoli Lodokban valóban humánus feladatot teljesít. A bennszülöttek, de még az elzárt Tibet területéről is nagy számban keresik fel a misszió kórházát. Szerencsére most már elég könnyen járok és alapos reményem van, hogy még magasabb hegyet mászhatok. Ime egy újabb bizonyosság amellett az áldásos szeretetmunkásság mellett, melyet az oly sokak által ócsárolt és megvetett keresztyén misszió a legelhagyatottabb vidékeken is kifejt.

— **A győri egyházközség** nemrég nevezetes közgyűlést tartott. Az előterjesztett pénztári jelentés szerint a gyülekezet vagyona megközelíti az egy millió koronát. Pálmay Lajos lelkész előterjesztette a Belmissziói Egyesület beadványát egy Győrött felállítandó új árvaház s ezzel kapcsolatban a napközi gyermekotthon, a diakonissza-intézet és a Protestáns Magánosnők Otthona felállításának dolgában. A közgyűlés az indítványokat elfogadta. A szép terv keresztülvitelére Latesz Jakab másodfelügyelő elnökletével nagy bizottságot küldtek ki.

— **A budapesti gyülekezet** legutóbb tartott presbyteriumi gyűlésén sok fontos és hasznos intézmény létesítését vette tervbe. A gyűlés elhatározta a többek között a budapesti tanonc-otthon felkarolását s az elhagyott nőknek gondozását. A gyűlés kérni fogja a budapesti egyházat, hogy a székesfővárosi iskolákban a vallásoktatásra nézve külön tantervet dolgoztasson ki. Elhatározta a gyűlés, hogy Kőbányán és Angyalföldön külön lelkészi körök állítandók fel. A belmissziói bizottság elhatározta továbbá, hogy ezentul családi kör keretében ciklusos állandó felolvasásokat fog tartani. A reformáció négyszázados emlékére egy nagyszabású evangélikus nőnevelő intézetet alapít s erre a célra már most gyűjtést indít. A Tabita jótékony nőegyesületre, mely felekezetkülönbség nélkül gyakorol jótékonyt, az egyház külön is felhívja a közönség érdeklődését. Az egyetemese egyház Üllői-uton lévő házában virágvasárnaptól kezdve minden vasár- és ünnepnapon istentisztelet lesz.

— **A Bethlen Gábor Kör**, mely a budapesti egyetem protestáns ifjúságát egyesíti magában, utóbbi időben nagyban kiérdemelte a hívő egyházi körök elismerését és rokonszenvét azért, hogy határozott állást foglalt az u. n. szabadgondolkodók (értsd atheisták) egyetemi fiókjával, az egyetemi ifjúság hitetlen részének Galilei-körével szemben. A kereszti becsületének megvédése nem lehet kizárólag a katolikus diákság feladata. Közös szent jelvénye az az egész hívő keresztyénségnek. Aki azért a kereszti ellen támad, az a hívő protestánsokat is sérti és támadja. Üdv a Bethlen Gábor Kör lelkes ifjúságának, mely a mai léha világban, mikor még az egyház munkásai között is akadnak, kik a hitet megtagadva a hitelennel kacérokodnak, elég bátor volt hitünk szent jelvénye, a kereszti becsülete mellett sikra szállni. Pál apostol szellemében cselekedett, kinek szava még ma is áll: „Mert a keresztről való beszéd bolondság ugyan azoknak akik elvesznek; de nekünk, kik megtartatunk, Istennek ereje!” (I. Kor. 1, 18).

Külföld.

— **Ausztria** szépen halad az evangelizáció terén. A bécsi ev. egyházi főtanács hivatalos kimutatása szerint 1908-ban 4585 lélek tért át az evangélikus egyházba (ezek közül 4099 a katolikus egyházból), 388-al több mint 1907-ben, a „Los von Rom“ mozgalom megindulása, 1898 óta pedig 51177.

Az ókatholikus egyházba tavaly 1123-an tértek át, majdnem kizárólag római katolikusok. Az ókatholikusok száma 25816. 11 év alatt ez az egyház 13937 áttérést mutathat fel. Az evangélikus egyház azonban nemcsak külsőleg nagyobbodik, hanem evangélikus élet is van benne. A múlt éven 4 anyagyülekezet, 13 új prédikatori állás, 2 leánygyülekezet s 14 tanítói állás szerveztetett, 11 templom és 10 imaterem nyert felavatást, 5 templomhoz lerakták az alapot; 3 gyülekezet paplakot, 4 gyülekezet egyesületi termet s 2 gyülekezet iskolát kapott. Hogy az evangélni szeretetmunkásság is ápolásra talál, azt mutatja a klagenfurti evang. leányotthon, a humpoletzi árvaház, a bad-halli és stanislauai gyermekotthonok, a prágai diakonisszaház szanatóriuma, a trieszti ker. hoszpic, a goiserni betegápolóintézet, a brünni ev. nőegylet háza s a gallneukirchenei diakonisszaintézet kórháza, melyeket mind 1908-ban avattak fel. Emellett az osztrák evangélikusok áldozatkészségéről is igen számos példát lehetne említeni.

— **A lipcsei missziói ünnepély** ez idén ismét a régi szokás szerint, konferenciával egybekapcsolva folyik majd le. E konferenciának nem lesz tisztán teológiai jellege, hanem annak a célnak akar szolgálni, hogy a missziói ünnepélyen résztvevő lelkészek és világiak ezen a gyűlésen a jelenre nézve jelentős kérdéseket szabadon tárgyalhassanak. Aki tud arról a nagy áldásról, mely a több évtizeden át megtartott konferenciákból kiáradt, csak melegen üdvözölheti e hasznos intézmény felélesztését.

Persely.

Cselekedjünk jót mindenkkel, *kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel.* Gal. 6, 10.

1909 március 21-től április 20-ig a következő adományokat vettük:

1. **A magyarhoni ág. h. ev. misszióegyesület részére:**

a) *Általános missziói célokra:* Tótkeresztur adománya 5.72, özv. Kirnbauer Sándorné, Vágod (Roth missz. növ. részére) 2.—, Hajts Bálint lk. Gyoma 1.—, Justh Géza lk. Slatina 2.—, ev. gyülekezet Suur 0.90, *összesen 11 K 62 f.* Eddigi **főösszeg 126 K 79 f.**

b) *Egyesületi tagsági díjak 1909-re:* Draskóczy Béla Ipolyság 3 K. Eddigi **főösszeg 34 K.**

2. **A reformáció 400 éves jubileumának belmissziói emlékalapjára:** özv. Kirnbauer Sándorné Vágod 1.—, Kirnbauer Gyula lk. Vágod 1.—, Hajts B. lk. Gyoma 1.—, N. N. Veperd 0.40, Justh G. lk. Slatina 1.—, Ilaszky Sámuel Budapest 1.—, *összesen 5 K 40 f.* Eddigi **főösszeg 43 K 16 f.**

3. **A messzinai waldens gyülekezet felsegélyezésére:** Kemenesalja egyházmegyei pénztára (Alsólendva 2.34, Gércse 6.03) 8.37, Szepetnek offert. 5.— Vönöck adománya 3.—, Vágod offertoriuma 5.44, özv. Kirnbauer Sándorné Vágod 1.—, Nagykanizsa nagypénteki offert. 5.11, Ilaszky Samu Budapest 1.—, *összesen 28.92 K.* **Végösszeg melylyel a gyűjtést bezárjuk 216 K 39 f.**

4. **A pozsonyi diakonissza-anyaház építési alapjára:** Nagyörzsöny adománya 5 K.

5. **A torzsai konfirmandus-otthonra:** Vágodi konfirmandusok 5.36, özv. Kirnbauer S-né Vágod 1.—, Kirnbauer Gy. lk. Vágod 1.—, **főösszeg 7 K 36 f.**

Mindezen adományokat hálásan megköszönve, lapunk perselyét továbbra is előfizetőink s barátaink áldozatkészségébe ajánljuk.

Szerkesztőség.

Novotny Antal

harangöntőde és vasharanglábgyár
Temesvár-Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

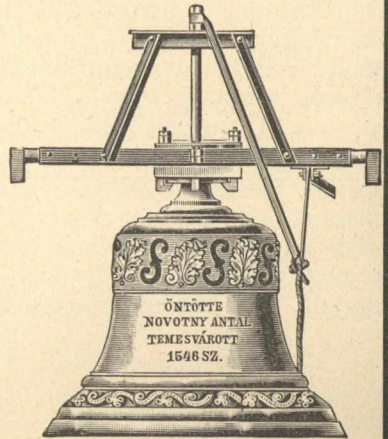
új modorú átlukasztott harangjait,

melyek felső részükön a hegedüéhez hasonló S alaku nyílásokkal vannak ellátva és ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hanguak, mint a régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal.

Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításon

milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

Angster József és Fia

Magyarország legnagyobb orgonáinak építői

Orgona- és harmonium-gyár Pécs.

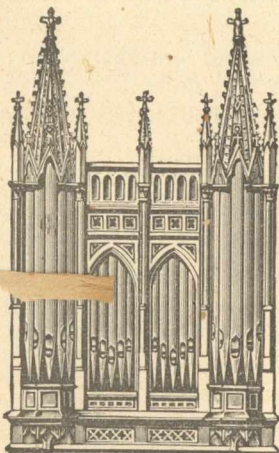
Három arany, egy állami ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű légnyomatu (pneumatikai) orgonáinkat, jutányos árák mellett, művészi kivitelben.

Raktáron kitűnő hangú harmóniumok minden nagyságban. Mindennemű javításokat, hangolásokat és átépítéseket olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

A pécsi országos kiállításon legmagasabb díjjal: „állami aranyéremmel“ kitüntetve.

KÖRNER-LAUFER
BPEST

Légnyomatu és electromos szerkezetek.

Electromos fújtató berendezések.